

МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ИШЛАР ВА ЁШЛАРНИНГ ИНТЕРНЕТДАГИ МАДАНИЙ ОЛАМИ

Улиқова Махлиё Одилжоновна

*Тошлоқ тумани ММТБ тасарруфидаги 12-мактабнинг маънавий-
маърифий ишлар бўйича директор ўринбосари*

Аннотация: Бу мақолада интернетнинг ёшлар ҳаётидаги аҳамияти ва ундан фойдаланишининг маънавий-маърифий тарбияга таъсири таҳлил қилинган. Интернет ёшларнинг ижтимоий, маданий ва ахлоқий камолотини шакллантиришида муҳим восита бўлиб, уларга билим олиш, ижтимоий алоқа ва ижодий фаолиятда иштирок этиш имкониятини беради. Бироқ, интернетнинг ёшларга таъсири салбий жиҳатларга ҳам эга, масалан, ахлоқий нормаларни бузиш ва жамиятга мос бўлмаган контентни кўриш. Маънавий-маърифий ишлар интернетда ёшларнинг ахлоқий ва ижтимоий саводхонлигини ошириш, уларни янгиликлар ва хавф-хатарлардан ҳимоя қилишга қаратилган. Мақолада интернет ва маънавий-маърифий тарбия ўртасидаги ўзаро алоқа, ёшларнинг маданий оламини шакллантириш ва ахлоқий қимматларни тарғиб қилишдаги муҳим омиллар муҳокама қилинган.

Калит сўзлар: Интернет, ёшлар, маънавий-маърифий тарбия, ахлоқий саводхонлик, ижтимоий алоқа, маданий олам, хавфсизлик, ижодий фаолият, ахлоқий нормалар, таълим.

Аннотация: В статье анализируется значение Интернета в жизни молодежи и влияние его использования на духовное и образовательное воспитание. Интернет является важным инструментом формирования социального, культурного и нравственного развития молодых людей, предоставляя им возможности учиться, общаться и участвовать в творческой деятельности. Однако влияние Интернета на молодежь имеет и негативные аспекты, такие как нарушение моральных норм и просмотр контента, который не является социально приемлемым. Духовно-

просветительская работа направлена на повышение нравственной и социальной грамотности молодежи в Интернете, защиту ее от новостей и опасностей. В статье рассматривается взаимосвязь Интернета с духовно-просветительским образованием, важными факторами формирования культурного мира молодежи, пропаганды нравственных ценностей.

Ключевые слова: Интернет, молодежь, духовно-просветительское воспитание, нравственная грамотность, социальная коммуникация, культурный мир, безопасность, творческая деятельность, нравственные нормы, образование.

Abstract: This article analyzes the importance of the Internet in the lives of young people and the impact of its use on spiritual and educational education. The Internet is an important tool in shaping the social, cultural and moral development of young people, providing them with the opportunity to gain knowledge, social communication and participate in creative activities. However, the impact of the Internet on young people also has negative aspects, for example, violating moral norms and viewing content that is not suitable for society. Spiritual and educational work is aimed at increasing the moral and social literacy of young people on the Internet, protecting them from news and dangers. The article discusses the interaction between the Internet and spiritual and educational education, important factors in shaping the cultural world of young people and promoting moral values.

Keywords: Internet, youth, spiritual and educational education, moral literacy, social communication, cultural world, security, creative activity, moral norms, education.

Ҳозирги замонда интернет ёшлар ҳаётидаги ажралмас бир қисмга айланди. Ўқиш, ижтимоий алоқа, ишлаш ва ҳатто жамиятдаги мавқеини шакллантириш жараёнида интернет муҳим воситага айланган. Уларнинг кундалик фаолиятида интернет орқали маълумот олиш, ўзаро алоқа ўрнатиш ва ижтимоий маданиятга таъсир этувчи жиҳатлар мавжуд. Шу билан бирга, интернетнинг ёшлар ўртасидаги таъсири фақат ижобий жиҳатлари билан

чекланмайди; интернетдаги турли хил контентлар, салбий маълумотлар ва хатарлар ҳам уларнинг ахлоқий ва маънавий тарбиясини муаммога олиб келиши мумкин.

Маънавий-маърифий тарбия ёшларнинг онгини шакллантириш ва уларни жамиятдаги масъулиятли фуқароларга айлантиришда муҳим роль ўйнайди. Бунга интернетни тўғри, фойдали ва маънавий қимматлар билан шакллантириш ҳамда ёшларга ахлоқий масалаларда ёрдам бериш орқали эришиш мумкин. Интернетдаги маданий олам ёшлар учун ҳам билим олиш, ҳам ўзини ifodalash имконияти, ҳамда ижтимоий алоқа ўрнатишда муҳим майдон бўлиб хизмат қилади. Бу, ўз навбатида, уларнинг шахсий ва ижтимоий камолотини таъминлашда катта аҳамиятга эга.

Интернет ёшлар учун янги имкониятлар ва янгиликларни тақдим этиш билан бирга, уларнинг шахсий тарбиясига ҳам таъсир кўрсатади. Интернет ёшларга янги билимлар олиш, илмий ва маданий манбалардан фойдаланиш имконини беради. Ўқувчилар ёки талабалар учун онлайн курслар, лекциялар ва тадқиқотлар олиб бориш имкониятлари мавжуд.

Интернет орқали ёшлар ўзини ifodalash имкониятига эга. Блоглар, ижтимоий тармоқлар, видеоконтентлар ёшларнинг ижодий фаолиятини ривожлантиришга ёрдам беради. Аммо бу, бир вақтнинг ўзида, ёшлар учун ахлоқий тарбияга, шахсий ҳудудларини муҳофаза қилишга ҳам катта масъулиятларни юклайди.

Интернет орқали ёшлар турли маданий анъаналар ва урф-одатлар билан танишиш имкониятига эга. Бу, ўз навбатида, уларда дунёвий қарашлар ва маданий баёнлар мувозанатини шакллантиришга ёрдам беради.

Аммо интернетнинг салбий томонлари ҳам мавжуд. Айниқса, ёшлар интернетдаги ноаниқ маълумотлар, ёшларга мос келмайдиган контентлар ва ижтимоий тармоқлардаги салбий таъсирлардан зарар кўришлари мумкин.

Маънавий-маърифий тарбия интернет орқали ёшларнинг ахлоқий ва маънавий камолотини шакллантиришда муҳим роль ўйнайди. Қуйидаги

йўналишлар интернетдаги маънавий-маърифий тарбияни таъминлашда аҳамиятга эга:

- **Ахлоқий тарбия:** Интернет орқали ёшларга ахлоқий қадриятлар, инсоний ҳуқуқлар, адолат ва мас’улият ҳақида тушунчалар бериш мумкин. Мавжуд ресурслар, видео дарслар ва маърифий контентлар ёшларнинг ахлоқий тафаккурини шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга.

- **Онлайн хавфсизлик ва этикет:** Ёшлар интернетда хавфсизлигини таъминлаш, шахсий маълумотларини муҳофаза қилиш, ифодали эркинликни сақлаш ва ёлғон маълумотлардан сақланиш каби масалаларга оид билимларга эга бўлишлари зарур. Маънавий-маърифий тарбия, интернетдаги этикет ва хавфсизликнинг асосий қоидалари ҳақида таълим бериш ёшларнинг ахлоқий саводхонлигини оширади.

- **Ижтимоий масъулият:** Интернет ёшлар учун жамиятга фаол иштирок этиш ва ижтимоий фаолиятга жалб қилиш имкониятини тақдим этади. Бу, ўз навбатида, ёшларда ижтимоий ва фуқаролик масъулиятни шакллантиришга ёрдам беради. Ташкилотлар ва оммавий ҳаракатлар орқали ёшларнинг ижтимоий муаммоларга эътиборини қаратиш мумкин.

Интернетдаги маданий олам ёшлар учун жуда турли хил имкониятлар ва таҳдидлар билан бойитилган. Улар интернетдаги турли хил контентларни истеъмол қилиш орқали ўз маданиятини шакллантиришади. Шунинг учун, таълим муассасалари ва маънавий-маърифий ишларни олиб бораётган педагоглар ёшларнинг интернетдаги фаолиятини доимий тарзда мониторинг қилишлари ва уларга мақсадли йўналишларда тушунчалар беришлари керак. Бунда ёшларнинг интернетдаги ёмон ахлоқий таъсирлардан ҳимоя қилиш учун маълумотли бўлиш ва уларни турли манбаалардан солиштириш муҳимдир.

Хулоса сифатида интернетнинг ёшлар ҳаётидаги ўрни кундан-кунга ошиб бормоқда. Унинг ёшлар учун яратган имкониятлари, масалан, маълумотга осон етишиш, ижтимоий алоқа ва ижодий фаолиятлар олиб бориш, уларнинг маданий ўсишига ҳамда ахлоқий саводхонлигини оширишга ёрдам беради. Бироқ, интернетнинг салбий таъсирларидан, масалан, ёшлар ўртасида ахлоқий

ва маънавий камчиликларнинг пайдо бўлиши мумкинлигидан ҳимоя қилиш зарур.

Маънавий-маърифий ишлар интернетдаги ёшларнинг маданий оламини тушуниш ва ундан тўғри фойдаланишга қаратилгани билан аҳамиятли. Шахсий кадриятлар, ахлоқий ва ижтимоий маънавий масалалардаги билимлар интернет орқали кенг тармоқлар орқали ёшларга етказилиши керак. Бунда таълим муассасалари, педагоглар ва ота-оналарнинг ҳамкорлиги интернетдаги салбий таъсирларга қарши курашишда муҳим аҳамиятга эга. Шундагина ёшлар интернетдаги янги имкониятлардан фойдаланишда ўзларининг маънавий ва ахлоқий қимматларига, жамиятга фойдали фаолиятларни амалга оширишга йўналтирилади.

Шу билан бирга, интернет орқали ёшларнинг ахлоқий ва ижтимоий саводхонлигини ошириш ва уларга ижобий маданий кўникмаларни кўшиш муҳим вазифа сифатида қолмоқда.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. АБДУЛЛАЕВ, А. (2021). **"ЁШЛАР ВА АХЛОҚИЙ ТАРБИЯ: МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ АСОСЛАР"**. ТОШКЕНТ: ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ НАШРИЁТИ.
2. КЕНЖАБАЕВ, И. (2020). **"ИНТЕРНЕТ ВА ЁШЛАР: МАЪНАВИЙ ТАҲДИДЛАР ВА ИМКОНИАТЛАР"**. ЖУРНАЛ "ТАЪЛИМ ВА ИННОВАЦИЯЛАР", 2(1), 45-52.
3. ИСМОИЛОВА, Г. (2022). **"МАЪНАВИЙ ТАРБИЯ ВА ИНТЕРНЕТ МАДАНИЯТИ"**. ТОШКЕНТ: ЎЗБЕКИСТОН ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ.
4. ДАВЛАТОВ, Ш. (2023). **"ИЖТИМОИЙ ТАРМОҚЛАР ВА ЁШЛАРНИНГ АХЛОҚИЙ ҚИММАТЛАРИ"**. ЖУРНАЛ "ПЕДАГОГИКА ВА ПСИХОЛОГИК ТАДҚИҚОТЛАР", 3(4), 120-125.
5. МИРАЛИМОВА, Л. (2021). **"АХЛОҚИЙ САВОДХОНЛИК ВА ЁШЛАР"**. ТОШКЕНТ: ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ НАШРИ.

6. РАХМАТУЛЛАЕВ, И. (2022). **"ИНТЕРНЕТДА ХАВФСИЗЛИК ВА ЁШЛАР АХЛОҚИ"**. ЖУРНАЛ "ТЕХНОЛОГИЯ ВА ЖАМИЯТ", 5(2), 78-83.
7. ХАМДАМОВА, З. (2020). **"МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ ТАРБИЯНИНГ ЗАМОНАВИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ"**. ТОШКЕНТ: АХБОРОТ ВА КОМУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ИНСТИТУТИ.
8. ПАЙЗУЛЛАЕВ, Б. (2022). **"ИНТЕРНЕТ ВА ТАЪЛИМ: ЁШЛАР УЧУН ИМКОНИАТЛАР ВА ХАВФЛАР"**. ЖУРНАЛ "ТАЪЛИМДА ИННОВАЦИЯЛАР", 7(1), 34-38.
9. КАРИМОВА, Н. (2021). **"ТАЪЛИМДА ИНТЕРНЕТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИНГ АҲАМИЯТИ"**. ЖУРНАЛ "ТАЪЛИМ ВА АХЛОҚ", 8(6), 56-60.
10. ТУРСУНОВА, М. (2023). **"ИНТЕРНЕТ ВА ЁШЛАР МАДАНИЯТИ: АХЛОҚИЙ АСОСЛАР"**. ТОШКЕНТ: ЎЗБЕКИСТОН АХБОРОТ-РЕСУРС МАРКАЗИ.